

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

Articulus I. De Causis, Signis & remedijs generalibus scrupulorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

ARTICULUS I.

De Causis, Signis & remedijs generalibus scrupulorum.

SUMMARIUM.

1. *Causæ scrupulorum intrinsecæ.* 2. *Et extrinsecæ.* 3. *Varia signa scrupulorum.* 4. *Afferuntur octo remedia scrupulorum generalia.*

I. **C**ausæ, siue radices scrupulorum intrinsecæ aliæ sunt ex parte animæ, aliæ ex parte corporis. Ex parte animæ sæpè est Primo inflexibilis quædam proprii iudicij tenacitas, & superba pervicacia, qua monita prudentium respuuntur, eorumque consilijs non acquiescitur. Et hæc radix est omnium periculosissima: nam difficillimè, qui ex hoc capite evadunt scrupulosi, curantur. Secundo est nimius amor sui ipsius, ex quo fit, ut quis cautelâ nimis immoderatâ fugiat quæcunque peccata metu pænæ post hanc vitam sustinenda. Hinc maxima Sollicitudo, perturbatio, anxietas, & demum mille scrupuli. Tertio Ignorantia, ob quam quis nescit distinguere iudicium practicum à speculativo, tentationem à consensu, culpam, & obligationem levem à gravi &c. Ex parte verò corporis scrupulos generare solet temperamentum cum excessu melancholicum, quod est timiditatis, ac suspicionum seminarium. Deinde læsio potentiaæ imaginativæ: quando enim ista suo officio non ritè fungitur, sæpè intellectus apprehendit ut mala, & illicita, quæ talia non sunt.

II. His accedunt causæ scrupulorum extrinsecæ. Prima est Deus ipse, qui non rarò in pænam certi peccati, præsertim superbix, vel ob majus bonum virtutis, & incitamentum ad perfectionem finit hominem esse scrupulis obnoxium. Secunda est malus Dæmon: hic enim, ut tædium virtutis ingeneret homini, cùmque

cúmque à multis bonis impediatur, immò in desperationem demum præcipitet, scrupulos non rarò immittit, & leves quaslibet obligationes, earúmque transgressiones immensùm exaggerat. Tertia est conversatio, & familiaritas cum scrupulosis: nam habet hoc omnis societas, ut sua sive bona sive mala reddat socijs communia. Quarta est lectio librorum, in quibus præcepta DEI, & Ecclesiæ cum nimio rigore ubique in severiorem partem exponuntur, prætermittitur interpretatio benigniori, & rationabili epikia. Huc pertinet usus Confessarij, & directoris scrupulosi: nam talis non rarò scrupulos, quibus ipse laborat, etiam conscientijs subditorum insemnat. *Lege Sayr. in Clavi. Lib. 1. cap. 14. Laym. de Consc. scrup. cap. 6. n. 1. Tambur. l. 1. in Dec. cap. 3. §. 8. n. 1.*

III. Cæterùm generale signum scrupulosi hominis est, si quis deprehendatur vel in una aliqua materia, vel in pluribus crebrò suspicari, vel timere, ne peccet, aut ne peccaverit, idque sine rationabili causa, & ubi nullum subest peccatum. Alia plura scrupulorum indicia afferunt Busenbaum *lib. 1. c. 3. Joseph. Rosellus de praxi deponendi conscientiam c. 11.* ut: si quis de rebus etiam certis, notis, & ipsi hæc hactenùs indubitatis frequenter dubitet. Si post auditum viri docti & probi consilium necdum sit animò compositò, sed alium, & alium consulat, nullius tamen monitis acquiescat. Si ex levi apparentia crebrò varietur iudicium de aliqua re v. g. de lecto, vel non lecto aliquo psalmo, versu &c. in recitatione breviarij. Si illa, quæ antea non habebat pro peccatis, modò habere incipiat. Si peccata, quæ jam semel fuit ritè confessus, identidem in confessione reperat, quasi ea prima vice non satis exposuisset, vel de illis non sufficienter doluisset &c. Si agat perturbatè, inconstanter, & cæco quodam modo in externis operibus versetur, eaque nunc intermittat, nunc iterum resumat &c. Si occurrente alicujus præcepti executione v. g. recitatione hora-

rum, ita fit anxius, atque perplexus, ut pænè reddatur ineptus & amenti similis. Si miris modis, exoticis gestibus, & extraordinaria cautela peccata, & quasvis leves imperfectiones fugiat: v.g. suspirando, percutiendo pectus, signando se cruce, in cælum suspirando.

IV. Inter generalia Scrupulorum remedia Primum, & omnium præsentissimum, immò maximè necessarium est, ut scrupulosus, si liberari ab hac sua miseria velit, se penitèns subjiciat directioni, & consilio Confessarij, vel alterius viri docti, & probi paratus illius monitis atque judicio profusè acquiescere. Nam si aliter sit animò comparatus, & Confessario non verè obediat in operando, nec conetur obedire, omnis alia opera frustra in eo curando consumitur. Et ideò dixit Valent. apud Tambur. ubi supra, hoc primum remedium continere omnia remedia scrupulorum. Quod vel maximè verum est, quando scrupulositas ex prima radice, quam in num. I. attulimus, fuit exorta: nam frangi ante omnia debet proprij judicij pervicacia, quod fieri non potest, nisi quis alieno judicio se totum in operando subjiciat. Hoc autem factò, cætera remedia suam efficaciam facillimè exerunt. Neque existimet scrupulosus, se versari in periculo peccandi, dum contra suum judicium in omnibus sequitur judicium alterius: debet enim credere certissimè, Confessarij, vel alterius viri probi & docti consilium respectu scrupulosi facere sententiam probabilem: immò opinionem Confessarij ex se minùs probabilem in concursu scrupuli, & respectu scrupulosi ob pericula, quæ secum trahunt scrupuli, fieri probabiliorem, ac securiorem: ergo licitè, honestè, & citra ullum periculum peccandi formaliter, relicto proprio judicio, & contra scrupulum se sententiæ Confessarij in operando conformat.

Secundum remedium est obstare principijs, & scrupulum, quam-

quamprimùm se menti insinuat, instar impuræ tentationis repellere, & conversis ad alia objecta cogitationibus, animosè contemnere: nam & hîc est in mora periculum: & quantô diutiùs cogitandô volvitur scrupulus, tantô magis invalescit, & imprimitur animo: ex quo fit, ut deinceps difficiliùs expellatur. Expediit proinde, scrupulosum nunquam vacare à negotijs, ne scrupulos ruminandi, & examinandi tempus suppetat. Laym. *loc. cit. n. 2.*

Tertium est operari contra scrupulum: hoc enim non modò licitum, sed etiam laudabile, immò quandôque necessarium esse, docent communiter DD. Sayr. *loc. cit. n. 1.* Th. Sanchez. 1. *Dec. cap. 10. à n. 80.* & alij passim. Atque id quidem licitum est: quia cum scrupulo, qui vel nullo, vel levi solùm fundamento nititur, stat optimè dictamen certum conscientix de honestate actionis illi oppositæ. Est laudabile: quia omnes sapientes judicant, inanes ejusmodi, ac frivolas dubitationes esse penitus extirpandas: quod expeditissimè fit, dum agendô contrarium illis obviam itur. Est insuper necessarium: quia sæpè contingit, ut scrupuloso grave damnum ex suis anxietatibus, & perplexitatibus immineat, si non agat contra illas. Itaque si scrupulus dicitur, repetendam esse confessionem, eò quòd aliquam circumstantiam omiseris, noli repetere. Si dicitur, exspuendô in terram te peccare, exspue sæpiùs de industria.

Quartum est, ut scrupulosus sibi proponat exemplum aliorum hominum proborum, sibi que persuadeat, eorum vitam, agendique consuetudinem posse cæteris esse vivendi regulam. Quare quod illi agunt sine formidine peccati, vel licitè posse agi existimant, à se quoque posse licitè agi arbitretur. Sylvester verbo *Scrupulus q. 4.* Laym. *loc. cit.* Quòd si scrupulosus sit vir doctus, etiam se ipsum sibi repræsentet, qualem se nempe gereret,

si de simili casu consuleretur ab alijs, & consilium, quod daret se consulentibus, sequatur ipse. nam frequenter contingit, ut ejusmodi viri sint alijs clementes, ac lenes, sibi ipsis verò nimium rigidi.

Quintum est, ut, quando dubitat scrupulosus, an id, quo angitur, sit scrupulus, vel verum dubium? judicet, esse merum scrupulum. Habet enim hoc præsumendi, ac judicandi sufficiens fundamentum, quòd sciat, se esse scrupulosum; ergo jam habet opinionem probabilem, vexari se solùm scrupulo: atqui illam opinionem licitè sequitur; ergo licitè credit, id non esse verum dubium, sed scrupulum, atque ut talem à se prudenter deponi. Bonac. *Disp. 2. de pecc. q. 4. pu. 8. n. 3.*

Sextum est, ut, quando scrupulosus est talis ex causa naturali, ejusmodi causa tollatur. Nam causâ sublatâ tollitur effectus. Unde si scrupulositas fuit orta ex complexione melancholica, vel abundantia humorum, sumat pharmaca, utatur honestis recreationibus, & consortio hilarium amicorum; caveat tamen societatem scrupulosorum, ne magis inficiatur. Sylvester *q. 4.* Bonac. *loc. cit.* Tambur. *n. 11.*

Septimum est, ut de æterna beatitudine, de bonitate, de misericordia, & amabilitate DEI frequenter discurrat, ac meditetur, aliisque similibus occupetur, quæ cum ad fiduciam in Deo colloendam, tum ad tranquillitatem animi conducunt. Illa autem, quæ terrorem incutiunt, metumve ingerunt v. g. extremi judicij, vel inferni, penitens & legere & meditari omittat. Similiter à lectione Authorum rigidiorum prorsus abstineat.

Octavum est crebra oratio cum ipsius scrupulosi, tum aliorum pro ipso, ut Deus, qui lux est, & fons omnis sapientiæ, illustret gratiæ suæ radijs caligantem intellectum, & funestas scrupulorum tenebras, ab ipso Dæmone, fortè inductas, dispellere dignetur

ARTI.